

День нульовий, одразу після опівночі

Сьогодні годинник переводять на годину назад, і Джен це тішить. Ще одну, додаткову, годину можна вдавати, ніби вона не чекає сина додому.

Перевалило за північ, офіційно настало тридцятье жовтня. Майже Гелловін. Джен каже собі, що Тоддові вісімнадцять, її вересневий хлопчик тепер дорослий. Він може робити що йому заманеться.

Майже весь вечір вона затято вирізала гарбуз, а зараз прилаштовує його на підвіконня панорамного вікна, що виходить на під'їзну доріжку, і запалює всередині свічку.

Вирізаючи його, вона керувалася тим самим мотивом, що спонукає її до більшості дій у житті, — відчуттям, що так треба. Утім, цей витвір справді доволі симпатичний, хоч і зубастий.

На сходах за спиною чути кроки її чоловіка, Келлі, — тож Джен обертається поглянути. Дивно, що він не спить: це ж вона сова, а він жайворонок. Він виходить зі спальні на горішньому поверсі, скуйовджений, його волосся у тьмяному світлі відливає синьо-чорним. Він геть голий, тож прикривається лише ледь помітною вдоволеною посмішкою в кутиках вуст.

Чоловік спускається сходами до Джен. Світло падає на татування на зап'ястку — час, коли він, за його словами, зрозумів, що кохає її, — весну 2003 року. Джен роздивляється його тіло. За останній рік, коли

йому виповнилося 43, серед темного волосся на грудях з'явилися лише кілька сивих волосин.

— Попрацювала? — Він жестом указує на гарбуз.

— Усі їх виставили, — недоладно пояснює Джен. — Усі сусіди.

— Та кого це обходить? — відказує він. Старий добрий Келлі.

— Тодда ще немає.

— Для нього це ще ранній вечір, — каже чоловік. У розбитому на склади «ве-чір» (наче дихання перечепилося об гірський кряж) ледве вгадується легкий валлійський акцент. — Хіба вже перша ночі? Це ж його комендантська година.

Їхня типова перепалка. Джен переймається занадто сильно, а Келлі, мабуть, менше, ніж треба. Щойно подумавши про це, Джен обертається — і бачить: ось він, цей ідеальний, досконалий зад її чоловіка, який вона любить уже майже двадцять років. Вона знову визирає на вулицю, виглядаючи Тодда, а тоді кидає погляд на Келлі.

— Тепер сусіди побачать твою дупу, — каже вона.

— Подумають, що то ще один гарбуз, — відповідає Келлі влучним і гострим, як ніж, дотепом. Кепкування завжди було його зброєю. — Ходімо в ліжко? Не можу повірити, що скінчив роботу на Меррілокс, — додає він, потягуючись.

Він цілий тиждень реставрував викладену плиткою підлогу вікторіанської доби в будинку на Меррілокс-роуд. Працював один — саме так він любить. Слухає подкаст за подкастом і нікого не помічає. Складний, наче невдоволений досягнутим — ось такий він, Келлі.

— Так, — відповідає Джен. — За хвилику. Я лише хочу пересвідчитися, що він удома і з ним усе гаразд.

— Він з'явиться будь-якої миті, з кебабом у руці, — відмахується Келлі. — Чи ти чекаєш на чипси?

— Припини, — всміхається Джен.

Келлі підморгує їй та вертається до ліжка.

Джен безцільно тиняється будинком. Думає про справу, над якою працює: пара, що розлучається, свариться переважно через китайський сервіз, але насправді, звісно, йдеться про зраду. Не треба було її брати: у неї в роботі вже понад триста справ. Але на першій зустрічі місіс Вічер поглянула на Джен і сказала: «Якщо доведеться віддати йому ті тарілки, я втрачу все, що любила», і Джен не змогла відмовити. Хотіла б вона не надто брати все до серця — незнайомців, які розлучаються, сусідів, бісові гарбузи, — але не може.

Вона заварює чай та повертається до панорамного вікна — чувати й далі. Чекатиме стільки, скільки знадобиться. Батьківство обрамлене недосипанням — і на етапі плекання немовляти, і коли дитина вже майже доросла, — тільки причини для нього різні. Вони купили цей будинок через це вікно просто посередині будівлі. «Ми виглядатимемо з нього, наче королі», — сказала Джен, на що Келлі розсміявся.

Вона витріщається в жовтневий туман — і ось він нарешті, отам на вулиці. Джен бачить його саме в той момент, коли закінчується літній час і годинник переходить з 01:59 на 01:00. Вона ховає усмішку: Тодд свідомо використовує переведення стрілок, щоб показати, що не спізнився. У цьому весь він: вважає лінгвістичне й семантичне спростування аргументів

щодо комендантської години важливішим за підстави для неї.

Тодд розгонисто крокує вулицею. Шкіра й кістки, здається, взагалі не набирає вагу. Коли він іде, під джинсами видно обриси кутастих колін. Усе оповите безбарвним туманом, дерева й хідник чорні, повітря напівпрозора-біле. Світ у сірих тонах.

Їхня вулиця на околицях Кросбі, що в Мерсисайді, не освітлена. Келлі встановив біля будинку ліхтар у стилі Нарнії, дорожезний, із кованого заліза; вона уявленя не має, як чоловік зміг собі це дозволити. Ліхтар запалюється, реагуючи на рух.

Але заждіть... Тодд щось бачить. Спинається як укопаний, підозріло вдивляється. Джен простежує його погляд і бачить: якась постать поспіхом рухається іншим боком вулиці. Той чоловік старший за Тодда, значно старший. Це видно з його тіла й рухів. Джен такі речі помічає, завжди. Завдяки цьому вона хороша адвокатка.

Вона кладе гарячу долоню на холодну шибку.

Щось не так. Зараз щось станеться. Джен певна цього, хоч і не може дати назву; якесь інтуїтивне передчуття небезпеки, як від феєрверків, залізничних переїздів та урвищ. У голові зі швидкістю клацання фотокамери одна за одною проносяться думки.

Вона ставить чашку на підвіконня, кличе Келлі, тоді біжить сходами, перестрибуючи через дві, сковзаючи босими ногами по грубій смугастій доріжці. Взувається, тоді на хвильку завмирає, вхопившись за металеву дверну ручку.

Що це за відчуття? Непоясненне. Дежавю? Навряд вона колись таке переживала. Джен кліпає очима —

і відчуття зникає, розвіюється, наче дим. Що то було? Рука на латунній ручці дверей? Жовте сяйво ліхтаря надворі? Ні, вона не може пригадати. Все зникло.

— Що там? — запитує Келлі просто в неї за спиною, запинаючи на поясі сірий халат.

— Тодд... Він там... Він там надворі... з кимось.

Вони поспішають. На шкірі моментально відчувається холодне осіннє повітря. Джен біжить до Тодда й незнайомця. Та перш ніж вона усвідомлює, що відбувається, тишу розтинає крик Келлі:

— Зупинись!

Тодд несеться вперед і за секунду вже хапає незнайомця за куртку з капюшоном. Він рветься битися з тим чоловіком, подається вперед, дотикається до нього. Незнайомець сягає рукою в кишеню.

Келлі в паніці жене до них, роззираючись навсібіч. «Тодде, не треба!» — гукає він.

А тоді Джен бачить ножа.

Під дією адреналіну картина вимальовується дуже гостро й рельєфно. Швидкий, точний удар ножем. А потім усе сповільнюється: ось вийнято ніж, спершу він застряг був в одязі, а тоді виходить назовні. Лезо випорпує дві білі пір'їни, що кружляють у морозяному повітрі, наче сніжинки.

Джен дивиться, як цівкою струменить кров, дуже багато крові. Мабуть, вона впала на коліна, бо відчуває, як маленькі камінчики з доріжки вп'ялися в шкіру. Вона погойдує тіло, розкриває куртку, відчуває, як гаряча кров стікає їй по руках, між пальцями, по зап'ястках.

Вона розстібає чоловікові сорочку. Торс залитий кров'ю; три рани розміром із прорізи для монет

з'являються перед очима й зникають — це наче намагатися роздивитися дно червоного ставка. Вона геть змерзла.

— Ні!!! — низько, з надривом кричить вона.

— Джен! — хрипко гукає її Келлі.

Стільки крові. Вона кладе пораненого на під'їзну доріжку й схиляється, пильно оглядаючи. Вона сподівається помилитися, але вже хвилину певна: він відійшов. Жовте вуличне світло якось неправильно б'є просто в очі.

Ніч оглушливо тиха. Після кількох хвилин шоку Джен розплющує примружені очі й підводить погляд на сина.

Келлі забрав Тодда від жертви й обіймає його. Келлі стоїть до неї спиною, а Тодд обличчям — і пильно дивиться з-за батькового плеча з байдужим виразом. Він упускає ніж — і той падає на замерзлу доріжку зі звуком церковного дзвону. Він обтирає рукою обличчя — і лишає кривавий мазок.

Джен вивчає його вираз обличчя. Може, він шкодує, а може, і ні. Вона не знає. Вона в змозі прочитати практично будь-кого, тільки не власного сина.

День нульовий, одразу після 01:00

Хтось, певно, зателефонував до 999, бо вулиця раптово освітилася яскравими синіми мигалками.

— Що... — каже Джен Тодду.

І в цьому «Що...» — всі запитання одразу: хто, чому, якого біса?

Келлі, блідий від шоку, випускає сина, але не каже ні слова — цілком у стилі її чоловіка.

Тодд не дивиться ані на неї, ані на батька.

— Мам, — зрештою промовляє він.

Адже діти завжди передусім шукають маму? Вона тягнеться до дитини, але не може полишити тіло. Не може ослабити тиск на рани. Тоді все стане гірше, для всіх.

— Мам, — знову каже Тодд.

Його голос ламається, наче тріскає навпіл суха земля. Він кусає губи й дивиться вдалечінь, на вулицю.

— Тодде, — відгукується вона.

Кров незнайомця вихлюпує їй на руки, наче потужний струмінь із душі.

— Я мусив, — каже він, зрештою переводячи погляд у її бік.

У Джен від шоку відвисає щелепа. Келлі опускає голову на груди. Рукави його халата закривавлені — це кров із Тоддових рук.

— Хлопче, — каже Келлі, так тихо, що Джен навіть не певна, чи справді це чує. — Тодде.

— Я мусив, — знову повторює Тодд, із притиском. У морозному повітрі видно шлейф пари, що він видихнув. — Не було вибору, — ще раз каже він, але цього разу з підлітковою категоричністю. Блакитне світло поліційних машин дедалі ближче. Келлі витріщається на Тодда. Він щось шепоче зблідлими знекровленими губами, можливо тиху лайку.

Вона вдивляється у свого сина, цього жорстокого злочинця, який полюбляє комп'ютери й статистику, але водночас і досі хоче на Різдво пару піжам, складених у ногах ліжка.

Келлі марно намотує кола на під'їзній доріжці, вхопившись за голову. Він ні разу не глянув на вбитого: не відводить очей від Тодда.

Джен намагається затискати рани, які пульсують під її долонями. Вона не може облишити... жертву. Поліція вже тут, а от парамедики ще не доїхали.

Тодд досі тремтить, від холоду чи шоку — не розрізнити.

— Хто він? — запитує його Джен.

Він стенає плечима, мовчить.

— Вони тебе заарештують, — тихо каже Келлі. До них біжить поліціант. — Послухай, нічого не кажи, гаразд? Ми...

— Хто він? — повторює Джен. Це звучить дуже голосно, крик уночі. Їй так хочеться, щоб поліція наближалася повільніше, будь ласка, повільніше, лиш дайте нам ще трохи часу.

Тодд переводить на неї погляд.

— Я... — каже він і цього разу не вдається до багатослівних пояснень чи інтелектуального позерства. Анічогісінько, обірване речення, що зависло у вологому

повітрі між ними перед тим, як уся ситуація вийде за межі їхньої родини.

До них підходить офіцер — високий, у захисному жилеті, білій сорочці, із рацією у лівій руці.

— Ехо, від Танго 2-4-5 — я на місці злочину. Амбо під'їжджає.

Тодд двічі оглядає поліціанта через плече, а тоді повертається до матері. Ось зараз. Зараз він усе пояснить, перш ніж вони все тут опанують зі своїми наручниками і владою.

Джен — із застиглим обличчям, руки в гарячій крові. Вона просто чекає, боячись поворухнутися, втратити контакт очима. Контакт розриває Тодд. Він закусює губу й утуплюється у свої черевики. І все.

Ще один поліціант забирає Джен від тіла незнайомця, і вона стоїть на під'їзній доріжці у кросівках і піжамі, з мокрими липкими руками, просто дивиться на сина, а тоді на чоловіка в халаті, який намагається вести перемовини з правоохоронними органами. Це вона мала б узяти все у свої руки. Зрештою, вона юристка. Але її заціпило, вона геть спантеличена. Розгублена настільки, наче опинилася на Північному полюсі.

— Можете назвати своє ім'я? — звертається до Тодда перший офіцер. Його колеги вибираються з машин, як мурахи з гнізда.

Джен і Келлі у єдиному порусі ступають крок уперед, але Тодд робить малопомітний рух рукою в їхню сторону — наче спиняє їх.

— Тодд Бразергуд, — мляво відповідає він.

— Можете розповісти, що сталося? — запитує офіцер.

— Чекайте, — пожвавлюється Джен. — Ви не можете опитувати його при дорозі.

— Давайте всі поїдемо до відділку, — наполягає Келлі. — І...

— Ну, я вдарив його ножем, — перериває батька Тодд, указуючи жестом на чоловіка на землі. Він знову засовує руки в кишені й підходить до поліціанта. — Тож, гадаю, вам краще мене заарештувати.

— Тодде, — каже Джен, душачись слізьми, — замовкни.

Цього не може бути. Їй треба хильнути міцного, повернутися в часі, виявитися хворою. Вона починає тремтіти всім тілом від безглузлого, бентежного холоду.

— Тодде Бразергуде, ви не зобов'язані говорити, — вимовляє поліціант, — але якщо не відповідатимете на запитання, це може зашкодити вашому захисту...

Тодд, не опираючись, простягає долоні зап'ястком до зап'ястка, як у бісовому фільмі, і на нього надягають наручники, як у кіно, з металевим клацанням. Змерзлий, він піднімає плечі. На обличчі — байдужий, покірний, спокійний вираз. Джен ніяк не може припинити витріщатися на нього.

— Ви не можете цього зробити! — вигукує Келлі. — Чи це не...

— Чекайте, — в паніці звертається до поліціанта Джен. — Ми ж їдемо? Він же підліток...

— Мені вісімнадцять, — повідомляє Тодд.

— Сідай туди. — Поліціант указує Тоддові на автівку, ігноруючи Джен. І каже в рацію: — Ехо — від Танго 2-4-5: підготуйте камеру, будь ласка.

— Тоді ми поїдемо за вами, — у відчаї заявляє Джен. — Я юристка, — додає вона без жодної потреби, хоча й уявлення не має про кримінальне право. Утім, навіть тепер, у кризовій ситуації, материнський інстинкт палає яскраво й променисто, як гарбуз на вікні. Просто слід з'ясувати, чому Тодд зробив це, витягнути його, а тоді надати допомогу. Ось що треба зробити. І так вони й учинять.

— Ми поїдемо, — каже вона. — Зустрінемося у відділку.

Поліціант нарешті зустрічається з нею поглядом. Він схожий на модель. Рельєфно окреслені вилиці. Господи, це таке кліше, але хіба нині всі копи не здаються такими молодими? «Відділок Кросбі», — каже він їй — і на тому все, сідає в авто, забираючи її сина з собою. Інший офіцер залишається із жертвою. Джен майже не здатна подумати про вбитого. Кидає лише один погляд. Кров, вираз на обличчі полісмена... Вона впевнена: чоловік мертвий.

Вона повертається до Келлі. Вона ніколи не забуде погляду свого стоїчного чоловіка в той момент. Ті його сині очі... Здається, світ на мить зупинився, і в цій тиші й спокої Джен думає: у Келлі вигляд людини, вбитої горем.

На фасаді відділку розміщено вивіску, яка повідомляє громадськості, що тут поліція. «Поліція Мерсисайду — Кросбі». Під вивіскою — присадкувата будівля 60-х років, оточена невисокою цегляною стіною. Навколо літає линяле жовтневе листя.

Джен зупиняє машину якраз на подвійній жовтій смузі¹. Їхній син когось зарізає — кого обходить паркувальний талон? Келлі висідає, не дочекавшись повної зупинки машини. Несвідомо (їй так здалося) простягає руку за спину, шукаючи її долоню. Вона хапається за нього, наче на плоту в морі.

Він штовхає одну з половинок подвійних скляних дверей — і вони поспішають крізь фое із зачовганим сірим лінолеумом. Усередині відгонить застарілістю. Як у школах, лікарнях та богадільнях. Закладах, що вимагають уніформи й поганої їжі, Келлі такі місця ненавидить. «Ніколи не братиму участі в цих щурячих перегонах», — казав він ще на початку їхніх стосунків.

— Я з ними поговорю, — коротко кидає Келлі до Джен. Він тремтить. Але радше, здається, не від страху, а від гніву. Він розлючений.

— Усе гаразд, я можу найняти адвоката і зробити початкові...

— Де суперінтендант? — гаркає Келлі до лисого офіцера на рецепції з каблучкою-печаткою на мізинці. Мова тіла в Келлі змінилася. Широко розставлені ноги, впевнено розправлені плечі. Навіть Джен украй рідко бачила, щоб він так утрачав пильність.

Офіцер знуджено відповідає, що їм треба почекати.

— У вас п'ять хвилин, — каже Келлі, вказуючи на годинник, а тоді падає на сидіння у фое.

Джен всідається поруч і бере його за руку. Обручка вільно ковзає на його пальці — мабуть, він змерз.

¹ У Великій Британії в місцях на узбіччях, розмічених подвійними жовтими смугами, паркування заборонене. (Тут і далі прим. пер.)

Вони сидять там, Келлі то схищує, то випростує довгі ноги, хуає, Джен мовчить. На рецепцію підходить офіцер, тихо розмовляючи телефоном. «Такий самий злочин, як два дні тому, — розділ 18, умисне поранення. Жертвою була Нікола Вільямс, злочинець утік». Він говорить так тихо, що Джен заледве може розчутити.

Вона сидить і просто слухає. Розділ 18, умисне поранення; це значить зарізати. Мабуть, вони говорять про Тодда. І аналогічний злочин два дні тому.

Зрештою з'являється офіцер, який проводив арешт, той високий з вилицями.

Джен поглядає на годинник над столом. Пів на четверту чи, може, пів на п'яту. Вона не знає, чи тут досі не перевели годинник із літнього часу. Це дезорієнтує.

— Ваш син залишиться на цю ніч у нас, ми незабаром його допитаємо.

— Де — тут? — каже Келлі. — Впустіть мене.

— Ви не зможете побачитися з ним, — відповідає офіцер. — Ви свідки.

Джен відчуває спалах роздратування. От саме за такі речі люди ненавидять систему правосуддя.

— О, аж отак, невже? — уїдливо відказує офіцерові Келлі, піднімаючи руки.

— Перепрошую? — м'яко перепитує офіцер.

— Тож ми, виходить, вороги?

— Келлі! — каже Джен.

— Ніхто нікому не ворог, — відповідає офіцер. — Зможете поспілкуватися із сином уранці.

— Де суперінтендант? — наполягає Келлі.

— Зможете поспілкуватися із сином уранці.

Келлі мовчить, і це напружена, небезпечна тиша. Джен бачила лише кількох людей, з якими її чоловік так поведився, — і вона не заздрить поліціянтові. Щоб зірвало запобіжники, Келлі треба багато часу, але коли це трапляється — це справжній вибух.

— Я комусь зателефоную, — каже вона. — Я декого знаю.

Вона виймає телефон і починає нервово переглядати контакти. Кримінальні юристи. Вона таких багато знає. Перше правило юриспруденції — ніколи не хапатися за те, в чому ти не фахівець. Друге — ніколи не представляти рідних.

— Він сказав, що не хоче адвоката, — повідомляє офіцер.

— Йому потрібен соліситор¹, ви не можете... — відказує вона.

Офіцер піднімає долоні. Джен відчуває, як поруч закипає Келлі.

— Я просто зателефоную декому, і тоді він зможе... — починає вона.

— Гаразд, пустіть мене туди, — каже Келлі, жестом показуючи на білі двері, що ведуть у глибину відділку.

— Я не можу цього дозволити, — відказує офіцер.

— Ідіть. На хрін, — каже Келлі.

Джен шоковано витріщається на нього.

Офіцер навіть не зволить відреагувати, лише мовчки незворушно дивиться на Келлі.

¹ У Великій Британії є дві категорії адвокатів: соліситори, які консультують, готують матеріали до справ, представляють клієнтів у судах нижчих інстанцій, та баристери, які безпосередньо ведуть справи в судах, зокрема вищих інстанцій.

— Тож що тепер? — запитує Джен.

Господи, Келлі послав копа. Порушення громадського порядку точно не допоможе розрядити ситуацію.

— Я вже вам сказав: він залишиться в нас на ніч, — офіцер звертається безпосередньо до неї, ігноруючи Келлі. — Раджу вам повернутися завтра, — кидає погляд на Келлі. — Ви не можете змусити сина взяти собі соліситора. Ми намагалися.

— Але він дитина, — каже Джен, хоча знає, що юридично це вже не так. — Він лише дитина, — тихо повторює вона, переважно для себе, згадуючи про різдвяні піжами й про те, як він просив її посидіти поруч, коли недавно підхопив норовірус. Вони провели всю ніч у ванній. Теревенили ні про що, вона витирала йому рота вологою фланеллю.

— Їм до цього байдуже, та й до всього іншого теж, — з гіркотою промовляє Келлі.

— Ми повернемося вранці, із соліситором, — каже Джен, намагаючись покращити ситуацію й умирити.

— Прошу. Маємо зараз відправити разом із вами команду до вашого дому, — каже він. Джен мовчки киває. Криміналісти. Обшук у її будинку. Натовп.

Джен і Келлі залишають поліцейний відділок. Дорогою до авто й сідаючи в нього, Джен потирає чоло. Вона відчуває жар.

— І що, ми справді просто поїдемо додому? — вимовляє вона. — Будемо сидіти й дивитися на обшук?

У Келлі напружені плечі. Він дивиться на неї, чорнявий, із сумними, наче в поета, очима.

— Уявлення не маю, холера.

Джен розглядає через лобове скло кущ, який виблискує від осінньої нічної роси. За кілька секунд вона розвертає машину та їде, бо не знає, що ще зробити.

Паркуючись, вони бачать гарбуз на вікні. Мабуть, вона забула погасити свічку. Криміналісти в білих костюмах уже на місці, стоять на під'їзній доріжці, наче привиди, за поліційною стрічкою, що тріпотить на жовтневому вітрі. Калюжа крові вже почала підсихати по краях.

Їх впускають до їхнього ж чортового будинку, вони сидять унизу, спостерігаючи команду в уніформі, яка навкарачки шукає відбитки пальців на місці злочину. Вони взагалі нічого не кажуть, лише мовчки тримаються за руки. Келлі так і не зняв куртки.

Нарешті, після від'їзду криміналістів і поліціантів, які оглянули й забрали речі Тодда, Джен переміщається на диван, лягає горілиць і втуплюється у стелю. І ось тоді течуть сльози. Гарячі сльози градом. Плач над майбутнім. І над учорашнім днем, коли вона не помітила наближення лиха.